

FAQ - Frågor & svar om medborgarinitiativet om stamvårdande vargjakt

1. Varför tar organisationerna initiativ i frågan?

Enligt Naturresursinstitutets (Luke) uppskattning av vargstammen var det totala antalet vargflockar 25 % större i mars 2020 än det var i mars 2019. Vargstammen har varit växande sedan 2017. (Källa: Lukes meddelande 16.6.2020, <https://www.luke.fi/sv/nyheter/bestandsberakning-for-varg-2020-antalet-vargflockar-okad/>)

Vargstammen beskrivs alltså i mars, då stammen är som minst. I Sverige meddelas antalet vargar enligt situationen vid årets slut, då antalet är större.

Enligt uppskattning har vargstammen ökat, vilket försvårar jaktsäsongen 2020. Samtidigt har Lukes märkning av vargar körts ner, dvs. det finns inte uppgift om var GPS-märkta vargar rör sig, vilket innebär ett hot mot användning av hund vid jakt. Detta leder oundvikligen till skador på både hundar och andra husdjur, vilket vi vill undvika. Jakt med hund blir på många områden i Finland omöjlig då man vill undvika skador.

Vargstammen har nu enligt Luke med en fjärdedel överskridit gränsen för minsta livskraftiga stammen enligt vargförvaltningsplanen, dvs. 25 flockar eller par som förökar sig.

Finlands Jägarförbund, lantbruksorganisationerna MTK och SLC och jakthundsföreningar vädjar till dem, som upplever den nuvarande vargsituationen som ohållbar, att underteckna medborgarinitiativet.

2. Kan man inte undvika vargproblem om man skyddar sig tillräckligt?

Medborgarinitiativets syfte är att trygga möjligheten att bo på landsbygden, att trygga människornas och husdjurens säkerhet och möjlighet att bedriva näringsverksamhet. Den rädsla och hot som människor som bor på vargområdet upplever ska tas på allvar. Det hot som vargarna innebär, kan inte helt eller tillräckligt förebyggas med stängslen, skolskjutsar eller andra motsvarande arrangemang. Det behövs också andra verktyg vid sidan av dessa skyddsåtgärder, så som stamvårdande vargjakt.

Medborgarinitiativet vill också lyfta fram oron för att jakt med hund minskar, vilket har återverkningar på älgjakten. Detta kan förorsaka problem för skogsbruket och trafiksäkerheten.

Vargen anfall mot hundar och förlorade hundar är lokalt ett av de största problemen för toleransen mot vargstammen. I samband med jakt är det främst drivande hundar och älghundar som förolyckas, men vargen har tagit hundar också från gårdsplaner.

I skogen kan hundar locka vargar till sig med sitt skall och bli dödade som fiende eller konkurrent. Rädslan för skador på hundarna har lokalt lett till att traditionell jakt med hund har upphört nästan helt. En betydande andel av ersättningarna för husdjursskador används för skador på hundar (husdjursskadorna 160 000 euro och skadorna på jordbruk 90 000 euro 2018). Ingen fungerande och effektiv metod för att skydda hundarna i en jaktsituation har ännu utvecklats.

Enligt ministeriets statistik förlorades 49 hundar under 2019 med ett ersättningsvärde på 165 000 euro.

Skadorna på hundar väcker starka känslor, eftersom förlusten av en hund är en betydande förlust för sin ägare. Hunden kan vara en prisbelönt och värdefull jaktkamrat, men också människan bästa vän i många fall, en förlust som inte kan ersättas med pengar.

Hundskador förorsakade av varg:

2010	23	51 723 e
2011	27	70 504 e
2012	48	139 737 e
2013	24	79 068 e
2014	34	110 480 e
2015	50	128 429 e
2016	45	146 315 e
2017	50	156 457 e
2018	34	89 173 e
2019	49	165 201 e
2020	5	34 650 e (situationen 13.5.2020)

3. Vad betyder stamvårdande jakt?

Organisationerna stöder och vill främja en objektiv och på vetenskap baserad stamvård av varg.

De viktigaste målen för medborgarinitiativet är att åter inleda stamvårdande jakt på varg, pålitlig uppskattning av stammen, kunskap om vargstammens genetik och artrenhet, snabb och effektiv reaktion på problemvargar samt att trygga vår traditionella jakt med hund.

Jakten på stora rovdjur grundar sig på förvaltningsplaner. Syftet med förvaltningsplaner är att bevara en livskraftig och människoskygg stam av stora rovdjur.

4. Hur kan man åtgärda problem med anknytning till vargar och uppskattning av vargstammens storlek?

Lukes nya teknik för DNA-baserad identifiering måste fås i bruk inom ett år. Motsvarande används i Norge och Sverige. Med hjälp av tekniken kan man på ett pålitligt sätt identifiera olika vargindivider och bedöma deras antal på reviren. Metoden kan också användas för att bättre och snabbare än tidigare identifiera varghybrider, dvs. korsningar mellan varg och hund. Korsning mellan varg och hund definieras i förordning som korsning ända till fjärde generation. Den nya metoden identifierar hybrider till fjärde generation.

Hybridvargar är en invasiv art i Finland och import av dem har varit förbjuden sedan ingången av 2016. I maj 2019 förbjöds uppfödning av hybridvargar genom förordning. Man får inte heller sälja, köpa eller ha i sin besittning eller släppa hybridvargar fria.

Jägare och andra som rör sig i naturen ska tränas och uppmuntras till att samla in DNA-prover för att skapa en bättre bild av vargstammens storlek och tillstånd. Bedömningen av vargstammen ska bättre än tidigare präglas av transparens från iakttagelse till uppskattning och kommunikationen ska utvecklas för att skapa bättre förståelse av uppskattningarna av stammen och de metoder som används.

GPS-märkning av vargar ska återupptas så fort som möjligt i Finland och tekniken utvecklas för att bättre tjäna skydd av jakthundar.

5. Vad innebär det att överklaga undantagstillstånd för varg?

Man har rätt att överklaga myndigheters beslut. Det har upplevts som ett problem att beviljade tillstånd för vargjakt hinner föråldras innan besvären har behandlats. Det innebär att jakten aldrig inleds trots att tillstånd har beviljats. Enligt lag ska besvären behandlas snabbt. Om tillståndet blir i kraft efter behandlingen av besväret, ska tillståndet gå att använda under en tillräckligt lång tid.

6. Vargar som förorsakar hot och fara – förenhetligande av myndigheternas mandat och praxis

Myndigheternas anvisningar för vargar som förorsakar hot och fara i vargförvaltningsplanen ska förankras på fältet i enhetlig form så fort som möjligt. Praxis varierar fortfarande mellan till exempel östra och västra Finland. I situationer som innebär hot, fara eller allvarlig fara ska man kontakta polisen. <https://www.poliisi.fi/ordning/ordning/rovdjursarenden>

7. Vad hade föråldrats i högsta förvaltningsdomstolens tidigare beslut?

En viktig motivering till stamvårdande jakt på varg är att den minskar på olagligt dödande av vargar. Enligt forskning är olagligt dödande av vargar i Europa och särskilt Norden till stor del landsbygdens protest mot skyddsåtgärder som upplevs oskäligen, vilka man upplever att hotar människornas rättigheter och livskvalitet. Denna tolkning har fått brett stöd i samhällsvetenskaplig forskning och litteratur.

Utgående från vetenskaplig forskning kan olagligt dödande av varg effektivt förebyggas genom att öka den lagliga jakten (Kaltenborn och Brainerd, 2016) och att inrätta vargen som ett värdefullt byte inom traditionell jakt (Pohja-Mykrä, 2017). Johanna Suutarinen visade i sin avhandling (2019) att ett större antal undantagstillstånd minskade på olagligt dödande av varg. Svenska forskare har bestyrkt samma fenomen (Liberg et al. 2020).

Under kort tid (2015–2020) har man vetenskapligt verifierat att laglig vargjakt minskar på olagligt dödande av varg. Domstolsväsendet i Finland och EU har dock inte klarat av att anpassa sig till dessa nya forskningsrön. EU-domstolens förslag och högsta förvaltningsdomstolens beslut förutsätter att det finns vetenskapliga bevis: dessa bevis finns nu att tillgå. Högsta förvaltningsdomstolens negativa beslut från mars grundar sig till denna del på föråldrade och bristfälliga uppgifter.

8. Kan man inleda stamvårdande jakt? Är förväntningen realistisk?

Enligt Lukes uppskattning av vargstammen från den 16 juni 2020 (<https://www.luke.fi/sv/nyheter/bestandsberakning-for-varg-2020-antalet-vargflockar-okad/>) har antalet vargflockar ökat med en fjärdedel under ett års tid. Vargstammens utveckling stöder en beredning av stamvårdande jakt på varg. Lukes uppskattning på 30 flockar överskrider klart den minsta livskraftiga stam som definieras i stamförvaltningsplanen, där den definieras till 25 flockar eller förökande par.

I jord- och skogsbruksministeriets projekt Planering och definiering av stamvårdande jakt på varg utreder man för närvarande förutsättningar och mål för stamvårdande jakt på varg.

”Jakt är en viktig del av den systematiska förvaltningen av andra stora rovdjur, såsom björn och lodjur. Förutsättningarna för vargjakt i stamvårdande syfte ska nu utredas i ett brett samarbete. Jakten ingår i den färskta förvaltningsplanen för vargstammen och målet är att vi nu till den delen kan driva planen framåt, säger jord- och skogsbruksminister Jari Leppä.” i jord- och

skogsbruksministeriets pressmeddelande 23.1.2020 (https://valtioneuvosto.fi/-/1410837/suden-kannanhoidollisen-metsastyksen-selvitykseen-tyoryhmat?languageld=sv_SE).

Europeiska unionens domstol har gett ett prejudikat om stamvårdande jakt på varg. Enligt prejudikatet är stamvårdande jakt på varg möjlig inom ramarna för habitatdirektivet, men den förutsätter noggrannare motiveringar och att man förbinder sig vid skydd av en skäligen vargstam.

9. Ett motsvarande medborgarinitiativ ledde inte till resultat 2018, varför försöker man nu igen?

Vargstammen har växt och hoten har därför ökat. Vargsituationen har blivit svårare år för år och påverkar trygghetskänslan för dem som bor på vargområdet, hållning av produktionsdjur och användningen av jakthundar. Medborgarna har varit aktiva i vargfrågan. Initiativet stöds av flera organisationer och enskilda personer.

10. Till vem ska man meddela vargobservationer?

Vargobservationer ska anmälas till den lokala viltvårdsföreningens rovdjurskontaktperson, som i mån av möjlighet kontrollerar observationen och antecknar observationen i Tassu. Kontaktpersonerna hittar du här: <https://riista.fi/sv/viltforvaltningen/kontaktuppgifter/sok-kontaktuppgifter/>

Man ska ringa till nödcentralen (112) om en varg betar sig avvikande, dvs. är orädd eller hotande eller förorsakar skada. Till exempel om en varg visar sig på gårdsplanen dagtid och inte verkar vara skygg.

11. Vilken lag vill medborgarinitiativet ändra?

Medborgarinitiativet är ett initiativ om att inleda lagberedning. De framförda frågorna inverkar antagligen på många olika lagar (jakt, Naturresursinstitutet, invasiva arter osv) och därmed är det frågan om ett bredare lagstiftningspaket som berör flera lagar.

12. Vilken åsikt har SLC tidigare haft i vargfrågor?

Vargens inverkan på jord- och skogsbrukets verksamhetsförutsättningar samt hantering av vargstammen har diskuterats länge i producentorganisationen.

Till SLC:s senaste kongress 2018 hade en motion (Förtroendet för myndigheter) om varg inlämnats och kongressen beslöt följande:

- *SLC ska verka för att antalet individer av skyddade arter ska inventeras i samarbete mellan markägare, jägare och myndigheter. Regelbundna inventeringar garanterar tillgängligheten av uppdaterad information om artens förekomst. Skyddet ska inte vara en bestående status.*
- *SLC ska jobba för att lokala befolkningen ska höras gällande möjligheter till stamvårdande jakt av skyddade arter.*
- *SLC ska verka för att skador förorsakade av skyddade arter ersätts till fullo inkl. ersättning för sekundära skador. Även arbete vid förebyggande åtgärder ska ersättas*
- *SLC ska verka för att myndigheterna tar i bruk modellen "Från övervakare till coach"*
- *SLC ska jobba för att få mer enhetliga tolkningar från myndigheter runt omkring i landet.*

13. Jag vill underteckna medborgarinitiativet. Hur gör jag då?

På medborgarinitiativ.fi (<https://www.kansalaisaloite.fi/sv/initiativ/7047>) kan initiativet undertecknas genom att först identifieras sig med bankkoder. Man kan även understöda initiativet genom att på sidan skriva ut blanketten i pappersform. Kom ihåg att fylla i blanketten med versaler, det vill säga stora bokstäver. Blanketten postar du till Finlands Jägarförbund på adressen: Finlands Jägarförbund, PB 91, 11101 Riihimäki.

14. Var finns det mera information?

Medborgarinitiativ.fi, Inledande av stamvårdande vargjakt och förhindrande av vargskador

<https://www.kansalaisaloite.fi/sv/initiativ/7047>

Medborgarinitiativet kan även skrivas ut blanketten på papper, undertecknas och skicka in den per post. Ladda ner blanketten på medborgarinitiativets webbsida eller [här](#)

Pressmeddelande, jord- och skogsbruksministeriet 23.1.2020: Arbetsgrupperna för att utreda jakt på varg i stamvårdande syfte har tillsatts

https://valtioneuvosto.fi/-/1410837/suden-kannanhoidollisen-metsastyksen-selvitykseen-tyoryhmat?languageld=sv_SE

Pressmeddelande, jord- och skogsbruksministeriet 19.3.2020: HFD:s avgörande ger riktlinjer för beslut och beredning som gäller jakt på varg

https://valtioneuvosto.fi/-/1410837/kho-n-ratkaisut-linjaavat-suden-metsastysta-koskevaa-paatos-ja-valmistelutyota?languageld=sv_SE

Förvaltningsplan för vargstammen i Finland

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161866>

Suurpedot.fi, Skydd och jakt:

<http://www.suurpedot.fi/sv/skydd-och-jakt.html>

Vieraslajit.fi, Varghund (på finska):

<https://vieraslajit.fi/lajit/MX.5014936/show>

Jägarförbundet, Aktuellt om varg (på finska):

<https://metsastajaliitto.fi/metsastajaliitto/vahva-vaikuttaja/susi>